

“TÔI TỰ HÀO MÌNH LÀ NGƯỜI CƠ TU”

Hội chợ Quà tặng hàng Thủ công Mỹ nghệ Hà Nội 2013 được tổ chức từ ngày 26 đến 29 tháng 10, quy tụ khoảng 250 doanh nghiệp của Hà Nội và cả nước giới thiệu hàng thủ công, dệt, quà tặng, trang sức... Đây là một trong số rất ít hội chợ chuyên về hàng thủ công mỹ nghệ ở Việt Nam. Nhận thấy tiềm năng của các sản phẩm quà lưu niệm Cơ Tu, Viện Nghiên cứu và Phát triển Ngành nghề Nông thôn Việt Nam (VIRI) đã mời dự án DLDVCD Cơ Tu tham gia hội chợ này.

Xác định rằng đây là một cơ hội tốt để nhận phản hồi về các sản phẩm Cơ Tu cũng như để giới thiệu văn hóa Cơ Tu và DLDVCD Cơ Tu, một đại diện từ ĐHT và hai nghệ nhân Cơ Tu, với sự hỗ trợ của FIDR, đã tham gia hội chợ này. Sau 4 ngày tham dự triển lãm, các thành viên đại diện cho người Cơ Tu nhận thấy gian hàng của mình thu hút rất nhiều khách tham quan. Họ dần nhận ra sự độc đáo trong nền văn hóa của mình và cảm thấy rất tự hào. Về phía ĐHT, anh Brú Thương – Điều phối viên người Cơ Tu – đã chia sẻ rằng tham gia hội chợ này không chỉ giúp anh rút ra nhiều bài học về quảng bá xúc tiến, phát triển quà lưu niệm mà còn tăng niềm tự hào mình là người Cơ Tu. Dưới đây chúng tôi xin giới thiệu một vài suy nghĩ của chàng thanh niên trẻ này.

Gian hàng của DLDVCD Cơ Tu tại Hội chợ Quà tặng 2013

Văn hóa Cơ Tu thu hút khách tham quan

Chuyến đi này đánh dấu nhiều cái “đầu tiên” đối với tôi: lần đầu tiên đi xa về mặt địa lý, xa gia đình, thôn xóm, lần đầu tiên đi máy bay và cũng là lần đầu tiên ra thủ đô Hà Nội thân yêu mà bao người dân thôn núi đều mong muốn được đặt chân đến dù chỉ một lần trong đời. Với niềm phấn khởi đó, tôi và hai người bạn đồng hành đã rời nhà từ sáng sớm, xuống sân bay Đà Nẵng để bay ra Hà Nội. Vượt hơn 80km đường trường và 1 giờ đồng hồ đi máy bay, cuối cùng tôi đã đặt chân đến thủ đô yêu dấu. Dù có rất nhiều điều để khám phá, tôi vẫn không quên nhiệm vụ của mình ra Hà Nội lần này là để tham gia Hội chợ Quà tặng qua lời mời của VIRI. Đại diện cho cộng đồng mình,

tôi sẽ giới thiệu văn hóa Cơ Tu, quảng bá du lịch dựa vào cộng đồng Cơ Tu huyện Nam Giang cho bạn bè trong nước và quốc tế. Chúng tôi trưng bày một số sản phẩm đan lát, dệt và các đồ dùng sinh hoạt trong đời sống của đồng bào Cơ Tu. Đứng tại gian hàng Du lịch dựa vào cộng đồng Cơ Tu huyện Nam Giang, khoác lên mình bộ đồ truyền thống, chào mừng khách và cùng với hai bạn cùng đồng hành vừa trình diễn dệt và nhạc cụ, chúng tôi đã khiến nhiều khách tham quan tò mò, thích thú và khâm phục con người Cơ Tu. 3 ngày tham gia hội chợ là 3 ngày tôi tự hào mình là người Cơ Tu, được giới thiệu văn hóa truyền thống Cơ Tu và quảng bá du lịch dựa vào cộng đồng Cơ Tu. Đó cũng là 3 ngày tôi

được học tập và giao lưu trao đổi kinh nghiệm làm việc. Kiến thức về du lịch cũng được bổ sung nhờ cơ hội được tham quan những địa danh nổi tiếng tại Hà Nội như Hồ Gươm, xem múa rối nước và thưởng thức các món ăn Hà Nội, đặc biệt là Phở. Nay tôi đã thật sự được trải nghiệm các tính cách của con người Hà Nội, các hình ảnh về Hà Nội mà tôi vốn chỉ biết trên tivi hoặc qua những bài thơ, câu ca. Tôi chợt nhớ một đoạn trong bài hát của nhạc sĩ Nguyễn Đức Cường “Hà Nội nhẹ nhàng ấm áp, dịu dàng đậm chất thơ, một ngày xa một cảm giác, lòng chợt nhớ”.

**Brú Thương, Điều phối viên
Tour Du lịch dựa vào cộng đồng Cơ Tu**

TUNG TUNG YA YA - ĐIỀU MÚA TRUYỀN THỐNG CƠ TU

Bản tin

DU LỊCH DỰA VÀO CỘNG ĐỒNG CƠ TU

Số 1
Tháng 1
2014

DU LỊCH DỰA VÀO CỘNG ĐỒNG CƠ TU Huyện Nam Giang, Tỉnh Quảng Nam

“Giá trị nổi bật của DLDVCD Cơ Tu là thúc đẩy sự tham gia đa dạng của toàn thể bà con trong cộng đồng”

Thác Grăng

Tổ chức Cứu trợ/ Phát triển Quốc tế (FIDR) đã bắt đầu hợp tác với Ủy ban Nhân dân huyện Nam Giang (UBND H. Nam Giang) từ năm 2001 thông qua “Dự án Phát triển Cộng đồng huyện Nam Giang” (2001 – 2007) và “Dự án Hỗ trợ Phát triển Dệt Thổ cẩm Cơ Tu” (2008 – 2011). Vào cuối dự án thứ hai, nhận thấy giá trị độc đáo của nền văn hóa và xã hội của đồng bào dân tộc thiểu số Cơ Tu, UBND H. Nam Giang đã đề nghị tổ chức FIDR tiến hành khảo sát tiềm năng phát triển du lịch tại địa bàn. Nhận được sự đánh giá cao của chuyên gia du lịch quốc tế đến từ Nhật Bản, UBND H. Nam Giang và tổ chức FIDR đã hợp tác thực hiện “Dự án Du lịch dựa vào cộng đồng Cơ Tu” từ năm 2012.

phát huy các giá trị vật thể, phi vật thể của địa phương để phát triển du lịch. Giá trị nổi bật của DLDVCD Cơ Tu là thúc đẩy sự tham gia đa dạng của toàn thể bà con trong cộng đồng và cả cộng đồng cùng tham gia đón khách. Vì vậy, đoàn khách cần đăng kí với số lượng ít nhất là 6 khách. Về phía cộng đồng, việc nhận khách mỗi tuần một đoàn sẽ giúp cộng đồng dễ kiểm soát trật tự xã hội và đón tiếp khách chu đáo, hơn là đón khách lẻ với tần suất thường xuyên và không được báo trước. Chúng tôi đang cố gắng khám phá những hình thức quản lý du lịch có thể đóng góp cho sự phát triển của cộng đồng. Do đó, chúng tôi vẫn phải thảo luận rất nhiều với các đối tác dự án như bà con trong các thôn làng Cơ Tu, chính quyền địa phương và các công ty du lịch.

Dự án này hiện đang xúc tiến loại hình Du lịch dựa vào cộng đồng (DLDVCD) – là loại hình được quản lý bởi người dân địa phương, với mục đích bảo tồn và phát huy các nguồn lực địa phương như văn hóa truyền thống Cơ Tu, môi trường tự nhiên và các giá trị kinh tế. Dự án đã sử dụng phương pháp “Săn tìm kho báu” nhằm phát hiện và

Chúng tôi định nghĩa DLDVCD Cơ Tu như sau:

- 1) Người dân địa phương là người thực hiện và là đối tượng hưởng lợi chính
- 2) Nhằm bảo tồn - phát huy nguồn lực địa phương như văn hóa truyền thống, môi trường tự nhiên, v.v...
- 3) Khuyến khích sự tham gia đa dạng từ mọi thành phần trong cộng đồng và tăng cường các mối quan hệ xã hội trong cộng đồng cũng như với bên ngoài.

Dệt cườm độc đáo

Từ tháng 7/2012 đến tháng 12/2013: 21 đoàn, với khoảng 300 du khách đã tham gia các tour thử nghiệm. Du khách chủ yếu là người Nhật, Pháp, Úc và Việt Nam. Tất cả du khách đều rất thích thú khi được trải nghiệm văn hóa Cơ Tu và giao lưu với người dân địa phương.

Dự án Du lịch dựa vào cộng đồng Cơ Tu được phối hợp bởi Ủy ban Nhân dân huyện Nam Giang và Tổ chức Cứu trợ/Phát triển Quốc tế.

Bản tin này được phát hành bởi BQL Dự án DLDVCD Cơ Tu.

ĐT: (84) 0510 3792018 (Tiếng Việt) / (84) 0511 3540404 (Tiếng Anh)

Email:cotucbt@fidr.vn

UBND HUYỆN
NAM GIANG

Hương sắc Cơ Tu

CƠ CẤU QUẢN LÝ

DLDVCD Cơ Tu là một dự án được phối hợp thực hiện bởi UBND H. Nam Giang và tổ chức FIDR. Để giúp dự án vận hành tốt, các đơn vị khác nhau đã được thành lập với vai trò và trách nhiệm rõ ràng. Trong bản tin số đầu tiên này, chúng tôi muốn giới thiệu với các bạn cách chúng tôi chung tay để phát triển cộng đồng mình

BQL

Ban Quản Lý (BQL)

Du lịch là lĩnh vực đòi hỏi không chỉ một mà nhiều phòng ban cùng hợp tác với nhau. Do đó, hầu như tất cả các phòng ban cấp huyện đều là thành viên BQL, chẳng hạn như phòng Kinh tế - Hạ tầng, phòng Văn hóa – Thông tin, phòng Giáo dục – Đào tạo, Công an, Y tế, v.v... Tất cả cùng hợp tác với nhau để đảm bảo việc lập kế hoạch và thực hiện dự án đi đúng hướng.

Phạm Thị Như
Phó Chủ tịch UBND H. Nam Giang
Trưởng BQL DA DLDVCD Cơ Tu

Xin chào! Chúng tôi thực hiện dự án này nhằm phát triển, thúc đẩy sự ấm no cho bà con địa phương, đồng thời tạo cơ hội cho du khách thưởng thức các giá trị và lòng hiếu khách của đồng bào Cơ Tu thông qua DLDVCD Cơ Tu. Cộng đồng địa phương là người hưởng lợi chính, giảm nghèo thông qua việc tạo ra các nguồn thu nhập mới. Rất mong du khách sắp xếp thời gian để đến thăm địa phương chúng tôi.

NCT

Nhóm Công Tác (NCT)

Nhóm công tác bao gồm các thành viên trong BQL và BTH để thực hiện những nhiệm vụ cụ thể như Vệ sinh cộng đồng, An ninh môi trường, Quảng bá – Xúc tiến, Quy định du lịch và Giám sát.

Bùi Công Lượng
Trưởng phòng Kinh tế - Hạ tầng
Phó BQL DA DLDVCD Cơ Tu
Trưởng Nhóm Quảng bá – Xúc tiến

Xin chào! Sứ mệnh của nhóm chúng tôi là hỗ trợ cộng đồng giới thiệu DLDVCD Cơ Tu ra thế giới bên ngoài. Tháng 8/2013, chúng tôi có cơ hội tham gia Lễ hội Hội An-Nhật Bản và buổi tọa đàm tại Hội An nhằm giới thiệu truyền thống và văn hóa Cơ Tu. Sự tham gia của chúng tôi khiến du khách cảm thấy rất thích thú và hài lòng. Rất mong du khách đến thăm chúng tôi để trải nghiệm Hương sắc Cơ Tu!

Bling Chon
Đại diện Điều hành Tour

Xin kính chào quý khách! Nhiệm vụ của chúng tôi là đem đến sự hài lòng cho du khách. Vừa qua, chúng tôi đã đón hơn 20 đoàn. Đa số khách rất hài lòng khi được chiêm ngưỡng thiên nhiên tươi đẹp cũng như nền văn hóa độc đáo và sự hiếu khách của bà con nơi đây. Những điều này đã để lại ấn tượng khó quên cho khách và họ hứa sẽ quay trở lại. Gần đây chúng tôi đã cải thiện một số sản phẩm mới và sẽ rất vui khi được đón quý khách và giới thiệu các sản phẩm mới này trong tương lai.

BTH

Ban Thực Hiện (BTH)

BTH bao gồm nhiều phòng ban cấp xã. BTH được chia thành 2 đơn vị:

ĐVPT

ĐHT

(Đơn Vị Phát Triển)

ĐVPT hỗ trợ cộng đồng trong việc phát hiện các "kho báu", phát triển thành sản phẩm du lịch và cải thiện chất lượng.

(Đơn Vị Điều Hành Tour)

ĐHT hoạt động như một cầu nối giữa công ty du lịch và cộng đồng. Đơn vị này chịu trách nhiệm về vấn đề điều hành và tài chính của các tour du lịch.

NSK

Nhóm Sáng Kiến Cộng Đồng (NSK)

NSK được thành lập từ chính sáng kiến của cộng đồng về việc họ muốn giới thiệu gì với du khách. Cho đến nay, có hơn 20 NSK tham gia như nhóm trình diễn điệu múa truyền thống, nhóm nấu ăn, nhóm dệt, nhóm đan lát, nhóm đời sống Cơ Tu, v.v...

“CUỘC SỐNG SẮC MÀU HON

NHỜ SỰ KHÁC BIỆT”

Hideki Kozima (T.S.), Giáo sư/Phó Chủ tịch trường Đại học Miyagi

“Real Asia”

Đây là dự án phát triển nguồn nhân lực mang tính toàn cầu của trường Đại học Miyagi, Nhật Bản. Chương trình này đã gửi hai nhóm sinh viên và giáo sư đến vùng DLDVCD Cơ Tu vào tháng 3 và tháng 9 năm 2013, và dự định sẽ trở lại vào tháng 3 năm 2014.

Trước khi đến thăm vùng dự án, chúng tôi (FIDR) cung cấp một buổi định hướng nửa ngày tại văn phòng FIDR Việt Nam ở Đà Nẵng, không chỉ để giới thiệu DLDVCD Cơ Tu mà còn để chia sẻ cách tổ chức FIDR đóng góp cho xã hội Việt Nam và cách các nhân viên người Nhật xây dựng mối quan hệ và làm việc với người Việt. Ngày hôm sau, chúng tôi đưa đoàn đến thăm vùng dự án “DLDVCD Cơ Tu”.

Đối với một số bạn sinh viên, đây là lần đầu tiên ra nước ngoài của họ. Nhờ việc đến thăm và giao lưu với đồng bào dân tộc thiểu số Cơ Tu, các bạn sinh viên có thể khám phá và học hỏi những điều họ chưa từng trải nghiệm trước đây.

Đại học Miyagi là một trường công lập tại thành phố Sendai, tỉnh Miyagi, Nhật Bản. Tuy là một trường đại học quy mô nhỏ nằm trong vùng Tohoku nhưng trường nhắm đến cơ hội học hỏi mang tính quốc tế (đặc biệt là các quốc gia Châu Á). Với tầm nhìn như vậy, chúng tôi tổ chức một chương trình có tên gọi “Real Asia” (Châu Á thật) để

các sinh viên của trường đi tham quan học hỏi tại các nước Châu Á. Trong chương trình này, các sinh viên có thể đến thăm và trải nghiệm việc quan sát thực tế xã hội Châu Á đương đại. Chương trình này cung cấp cho sinh viên cơ hội để hiểu và tôn trọng các nền văn hóa đa dạng. Các sinh viên sẽ nhận ra rằng họ vẫn có thể cảm

nhận được sự tương đồng, học hỏi từ người khác và tôn trọng lẫn nhau dù không thể giao tiếp trực tiếp bằng ngôn ngữ.

Tính đến nay, chương trình đã tổ chức 3 tour đến Việt Nam với tổng cộng 40 sinh viên (từ Trường Điều dưỡng, Trường Thiết kế Dự án và Trường Thực phẩm, Nông nghiệp và Khoa học Môi trường). Chương trình kéo dài 2 tuần và theo dự tính, tour thứ 4 sẽ được thực hiện vào tháng 2 - tháng 5 năm 2014.

Điểm nhấn trong chương trình tham quan học hỏi này là đến thăm vùng “Du lịch dựa vào Cộng đồng Cơ Tu” tại huyện Nam Giang, tỉnh Quảng Nam, được hỗ trợ bởi tổ chức FIDR. Trong chuyến tham quan này,

Hương sắc Cơ Tu

Hương sắc Cơ Tu

sinh viên không chỉ đến thăm địa bàn sinh sống của đồng bào dân tộc thiểu số mà còn được tìm hiểu cách thức FIDR, một tổ chức phi chính phủ Nhật Bản, đóng góp cho việc phát triển cộng đồng ở Việt Nam.

Mở đầu tour, các sinh viên đến thăm văn phòng của FIDR tại thành phố Đà Nẵng, để được định hướng về lịch sử và phương pháp hợp tác giữa người dân địa phương, chính quyền và FIDR trong các dự án phát triển cộng đồng của họ tại khu vực này từ năm 2001. Sau phần này, chúng tôi đến thăm vùng du lịch dựa vào cộng đồng. Tại đây, bà con Cơ Tu chào đón chúng tôi một cách nồng hậu và giới thiệu văn hóa, giá trị của đời sống Cơ Tu một cách rất độc đáo, ví dụ như trình diễn điệu múa truyền thống Tung Tung Ya Ya, phục vụ các món ăn truyền thống, giới thiệu dệt thủ công truyền thống, đạo bộ quanh làng, v.v... Thường thức những vẻ đẹp địa phương này và giao lưu với bà con Cơ Tu, các sinh viên khám phá sự tương đồng và khác biệt giữa chính mình và người Cơ Tu, và học cách cảm kích và tôn trọng lẫn nhau. Nhờ những trải nghiệm này, các sinh viên có thể tự tin giao tiếp với những người có hoàn cảnh và nền văn hóa khác nhau, và cảm thấy thích thú khi khám phá vẻ đẹp của sự đa dạng văn hóa trên thế giới. Họ sẽ nhận ra rằng cuộc sống thật muôn màu muôn vẻ

"Hôm nay tôi rất vui khi được tiếp xúc với một nền văn hóa tuyệt vời thế này. Tôi đã học được nhiều điều mà không cần ngôn ngữ."

với sự khác biệt, và được khuyến khích tiếp tục khám phá thế giới.

Tôi, với tư cách là một giáo sư của Trường Đại học Miyagi và là thành viên sáng lập chương trình "Real Asia", muốn gửi lời cảm ơn đến cộng đồng Cơ Tu và nhân viên FIDR, vì đã cho chúng tôi cơ hội giáo dục này. Đây là kinh nghiệm rất quý báu đối với các sinh viên khi được giao lưu với bà con Cơ Tu và được học hỏi từ dự án của FIDR. Thêm vào đó, việc được tiếp xúc với các nhân viên FIDR người Nhật và có cơ hội được thấy cách họ cố gắng cho sự phát triển cộng đồng ở Việt Nam, đã khiến các sinh viên suy nghĩ về ý nghĩa và giá trị của công tác xã hội. Những kinh nghiệm mà các sinh viên học được qua tour này vượt ngoài mong đợi của chúng tôi. Chúng chắc chắn tạo một ảnh hưởng lớn đến cuộc sống của họ trong tương lai.

Hương sắc Cơ Tu

Phản hồi của sinh viên

*Tôi có thể cảm nhận niềm vui và hạnh phúc thật sự, chỉ đơn giản thông qua việc giao lưu với người khác.

*Vùng Tohoku ở Nhật Bản, nơi trường Đại học Miyagi tọa lạc, đã bị phá hủy bởi trận động đất tháng 3/2011, và cộng đồng chúng tôi đã bị phá vỡ. Ngày hôm nay, các bạn đã cho chúng tôi thấy một cộng đồng Cơ Tu mạnh mẽ. Chúng tôi muốn học cách xây dựng một cộng đồng mạnh mẽ như các bạn tại vùng của mình.

*Trước khi gặp bà con Cơ Tu, tôi khá hồi hộp không biết sẽ giao tiếp thế nào khi hai bên không nói cùng một ngôn ngữ. Tuy nhiên, sau khi gặp bà con Cơ Tu, cùng nhảy múa và trở nên gần gũi hơn với nhau, tôi nhận thấy rằng tôi vẫn có thể giao lưu vui vẻ mà không cần ngôn ngữ.

*Trải nghiệm hôm nay cho tôi cơ hội để ngắm nghía lại về cuộc sống của mình.

*Hôm nay tôi rất vui khi được tiếp xúc với một nền văn hóa tuyệt vời thế này. Tôi đã học được nhiều điều mà không cần ngôn ngữ. Chúng tôi vẫn có thể giao tiếp.

*Tôi hy vọng rằng lòng hiếu khách của bà con sẽ được giữ mãi như thế này, ngay cả sau khi vùng này được phát triển trong tương lai.

Tóm tắt về dự án

Dự án Du lịch dựa vào cộng đồng Cơ Tu (DLDVCD Cơ Tu)

Mục tiêu: DLDVCD được thực hiện thông qua việc phát huy các nguồn lực thiên nhiên, văn hóa xã hội của địa phương cũng như tạo thêm các nguồn thu nhập cho cộng đồng dựa trên các nguyên tắc sau: 1) Sự chủ động tham gia của mọi thành phần trong cộng đồng; 2) Cộng đồng địa phương là đối tượng hưởng lợi chính; 3) Bảo tồn và phát huy các nguồn lực địa phương.

Thời gian: Tháng 4/2012 – tháng 3/2016.

Vùng dự án: Xã Tàbhing, huyện Nam Giang, tỉnh Quảng Nam.

VĂN HÓA ĐỘC ĐÁO CỦA NGƯỜI CƠ TU DƯỚI GÓC NHÌN CHUYÊN GIA

Tháng 9 năm 2013, Dự án DLDVCD Cơ Tu đã mời Tiến sĩ Lưu Hùng hỗ trợ nghiên cứu và khám phá văn hóa người Cơ Tu, đồng thời tham khảo ý kiến dưới góc độ chuyên môn về cách bảo tồn và phát huy nền văn hóa độc đáo này.

Trong chuyến đi này tiến sĩ đã cẩn trọng quan sát buôn làng của bà con nơi đây và nhận ra một số nét văn hóa vẫn còn được bảo tồn cho đến hôm nay, chẳng hạn như nhà Gươl với mái lợp bằng tranh, trang trí với hoa văn và chất liệu xây dựng truyền thống; nghề dệt cườm truyền thống; văn hóa ẩm thực với thói quen sử dụng tay khi ăn và sử dụng các nguyên liệu để tìm thấy trong rừng; cách săn bắn; cách làm nhà ở, v.v...

Đặc biệt, theo Tiến sĩ, điểm thú vị nhất làm cho người Cơ Tu khác biệt so với các dân tộc khác đó là kiến trúc và nghệ thuật điêu khắc độc đáo của hai công trình xây dựng

điển hình – Gươl và mộ. Ngoài ra, trang phục truyền thống với sự phối màu hài hòa giữa đen, trắng, đỏ cũng là đặc trưng riêng của người Cơ Tu. Thêm vào đó, cách bố trí cư trú với Gươl là tâm điểm của làng và bao bọc bởi nhà dân xung quanh, tương ứng với hình dạng của mái nhà Gươl và vòng tròn trong điệu múa truyền thống Tung Tung Ya Ya. Cách bố trí này tượng trưng cho mối quan hệ xã hội với tinh thần đoàn kết cộng đồng cao của người Cơ Tu.

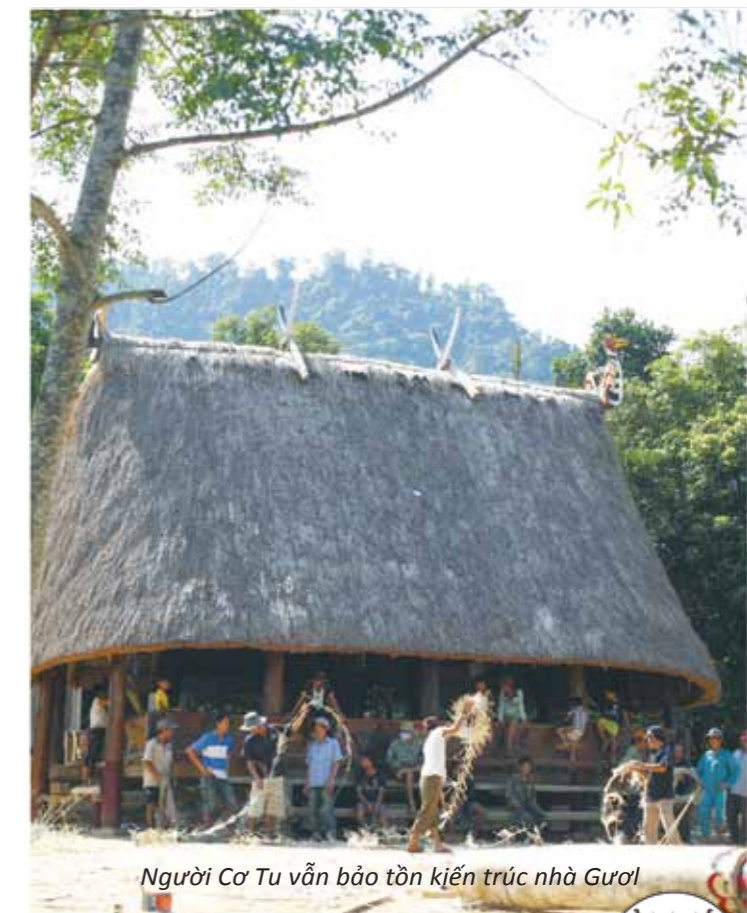
Qua đợt làm việc với Tiến sĩ Hùng, bà con Cơ Tu như được khơi lại vốn văn hóa quý giá của mình. Họ cảm thấy rất tự hào khi sở hữu một nền văn hóa độc đáo, được đánh giá cao bởi du khách và người ngoài. Đồng thời nó nhắc nhở họ về ý thức bảo tồn nền văn hóa đậm đà bản sắc dân tộc và là động lực để họ chủ động trong việc bảo tồn văn hóa về sau.

Món ăn Cơ Tu với các nguyên liệu từ rừng

Trang phục truyền thống với cách phối màu đen, đỏ và trang trí cườm trắng

Người Cơ Tu vẫn bảo tồn kiến trúc nhà Gươl

Hương sắc Cơ Tu

